SURINAAMSCHE JOURNALISTIEK

DOOR

S. KALFF

Als de pionier der journalistiek in Suriname mag beschouwd worden mr. Wolphert Jacob Beeldsnyder Matroos, die in de ambtelijke hiërarchie genoemd wordt als secretaris van het college van kleine rechtszaken, daarna als boekhouder-generaal, en die in 1783 als gouverneur *ad interim* de kolonie gedurende eenigen tijd bestuurde.

Hem werd in 1772 het „privilegie van de drukperse” verleend voor den tijd van 23 jaren, en de eerste drukkerij, eerlang als landsdrukkerij erkend, werd door hem opgericht. Ongeveer twee jaren daarna bekwam hij het privilege voor de uitgave van een nieuwsblad; op 10 Aug. 1774 verscheen het eerste nummer van de „Wekelijksche Woendagsche Surinaamsche Courant”, welke blijkens de exemplaren in het bezit van de Koloniale Bibliotheek te Paramaribo verscheen in het formaat kwarto post, later vergroot tot folio. Het blad voerde in hoofde het wapen van de Sociëteit van Suriname en bevatte hoofdzakelijk buitenlandsch nieuws, waarvan de bron vermoedelijk te zoeken was in de Amerikaansche bladen. Het lokale nieuws was of afwezig, of bijster schaarsch; het beperkte zich veelal tot de scheepvaartmouvements in de haven. In de nummers van het jaar 1781 werd onder de lokale belangen soms de kwestie aangeroerd van het papieren geld, aangezien de redacteur in zijne kwaliteit van raad en boekhouder generaal daarbij van nabij betrokken was. Dit papier (afgebeeld bij v. Loon) was bedrukt met het wapen van Suriname omgeven door de zinspreuk *Justitia Pietas Fides* en moest voorzien in de geldschaarschte, die

vooral tijdens den oorlog met Engeland nijpend was. Reeds sedert het jaar 1761 had men zich op verschillende tijden van dit hulpmiddel bediend; het plan tot uitgifte van meer kaartengeld werd herhaaldelijk onderworpen aan het oordeel van mr. Beeldsnyder Matroos, die zich in zijne remonstrantie aan den Raad van Politie echter ten zeerste tegen zulk een maatregel verklaarde ¹⁾. Hetgeen intusschen niet belette dat het montant van het uitgegeven kaartengeld sedert gestadig toenam, zoodat er bij de komst der Engelschen reeds voor zes millioen in omloop was.

Evenwel waren zulke mededeelingen betreffende de financiële belangen der kolonie in het blad uitzondering; de pers was daarvoor in de 18de eeuw nog niet mondig genoeg. Toch was met dezen eersteling onder de pers-organen de kolonie in Westindië die in Oostindië nog vooruit. Wel is waar was in dit laatste wingewest reeds in 1744, onder het bestuur van den gouverneur-generaal baron van Imhoff, een weekblaadje verschenen onder den titel „Bataviasche Nouvelles en Politique Raisonementen”, dat uitgegeven werd door den adjunct eerstgezworen klerk ter Generale Secretarie J. E. Jordens, maar 't was een paar jaren daarna weer opgeheven. Nl. omdat bewindhebbers der Comp. het niet verstonden dat er in Oostindië politiek geraisonneerd zou worden, en daarom over deze „Raisonementen” hun *veto* uitspraken. Het duurde toen tot 1776 alvorens er weder een openbaar nieuwsblad verscheen onder den bescheiden titel van *Vendu-Nieuws*, en tot 1810 voordat er een eigenlijke courant tot stand kwam, de *Bataviasche Koloniale Courant*, die nog onder scherpe censuur werd gehouden.

Met zulke belemmerende invloeden had men in de Westindische kolonie niet te kampen. Het door mr. Beeldsnyder Matroos opgerichte nieuwsblad bestond nog in 1805, doch werd na de verovering der kolonie door de Engelschen in 1804 met een dubbelen tekst, Engelsch en Hollandsch, gedrukt. Onder de Bataafsche Republiek

¹⁾ Bijzonderheden bij v. Loon. Ned. Historiepenningen. VI stuk, p. 164.

werd haar wapen in het hoofd geplaatst van het blad, dat tweemaal 's weeks verscheen onder den titel van *Bataafsche Surinaamsche Courant*. De inhoud had veelal betrekking op de staatkundige gebeurtenissen van dien bewogen tijd, en behelsde b.v. de verslagen van nationale feesten en gedenkdagen telkens wanneer de berichten uit het vaderland daartoe aanleiding gaven. Zoo vermeldde het nummer van 2 Sept. 1795, het eerste jaar der Bataafsche Vrijheid, een relaas van het feest te Paramaribo naar aanleiding van het verbond van de Republiek met Frankrijk. Dit verbond tusschen de beide republieken (welke intuschen treffend op den aarden en den ijzeren pot uit de fabel geleken) werd met veel plechtigheid van het raadhuis te Paramaribo afgekondigd. De straten waren bevestigd, de schepen ter reede pavoiseerden; er werd aan het Gouvernement een gala-diner aangerecht en een middagmaal in het Logehuis *Concordia*, waaraan werd deelgenomen door „een aanzienlijk getal waare vaderlanders”. Bij het dessert werden opgediend drie symbolische tempeltjes, Vrijheid, Gelijikheid en Broederschap voorstellende, versierd met de nationale vlaggen van beide volken. De feestelijkheid werd opgeluisterd door een „keurige musycq” van het korps muzikanten van den burger H. M. Wolff, terwijl door den burger M. P. Wiltens een zevental heildronken werd ingesteld. Een daarvan hield rekening met den heerschenden Patriottengeest en de uitwijking van prins Willem V naar Engeland; de toast werd uitgebracht op den „dood voor dwingelandy en tyranny en de vernietiging van het huis van Oranje met deszelfs aanhangers”. Voorts werd bij iederen dronk een vers gezongen op een aangename wijs, nl. de wijs van „La Marseillaise”. Dichter van deze zeven coupletten was A. Soulage Jr.; de zangers, welke ze voordroegen, waren de burgers Malenberg en Andriessen. Het eerste vers luidde: